

Cuma Hutbesi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ

وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ

وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا، سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ

Varlığı Bir Kitap Gibi Oku!

(09.02.2024)

Kardeşlerim! Aziz Müminler!

Yüce Allah'ın varlığını, birliğini ve kudretini gösteren tüm işaretlere 'ayet' denir. Kur'an'ın her bir cümlesi 'ayet' olduğu gibi, yaratılan her bir varlık da tabiatteki her bir ilahi yasa da 'ayet' olarak ifade edilir.¹ Yaratılan ayetlerle, indirilen ayetler arasında muhteşem bir uyum vardır. Zira her ikisinin de kaynağı, tüm kâinatı yoktan var eden yüce yaratıcıdır.

Yüce Rabbimiz ilk inen ayetlerde tüm varlığı bir kitap gibi okumamızı ve öğrendiklerimizi kayıt altına alarak bilgiyi çoğaltmamızı emreder.² İnsan, elde ettiği faydalı ilimle Allah'tan başka ilah olmadığına şahit olur.³ İlim şehadetin anahtarı, şehadet teslimiyetin basamağı, teslimiyet cennet yolunun haritasıdır. Peygamberimiz (sas) de bir sözünde şöyle buyurarak insanları ilim öğrenme konusunda teşvik etmiştir: **"Kim ilim öğrenmek için bir yola çıkarsa Allah ona cennete giden yolu kolaylaştırır."**⁴

Kardeşlerim!

Kur'an-ı Kerim, bizlere sadece kulluk görevlerimizi öğreten bir teoloji yani ilahiyat kitabı değildir. Kur'an aynı zamanda bugün adına 'pozitif bilimler' dediğimiz ilmî hakikatlere de temas eden, tabiat kanunları hakkında bazı bilgiler veren ve muhataplarını ilmî araştırmalar yapmaya teşvik eden

bir kitaptır. Kur'an insanın anne rahmindeki yaratılış süreçleri hakkında bilgi verirken⁵ biyoloji ilmine; 'deveye bakıp incelemeler mi?' diye sorarken⁶ zooloji/hayvan bilimine; bazı hayvanların yapıları hakkında bilgiler verirken anatomi/beden ilmine atıf yapar.⁷ Dağların tıpkı bulutlar gibi hareket ettiğini,⁸ yeryüzünün yayıldığını⁹ ifade eden ayetler jeoloji/yer bilimine dikkatleri çeker. Suyun kaldırma kuvvetinden¹⁰ ve farklı yoğunluklara sahip denizler arasındaki engelden bahseden ayetler¹¹ fizik ilmine işaret eder.

Yıldızlardan,¹² güneş ve ayın yörüngesinde adeta yüzüp gittiğini ifade eden ayetler¹³ astronomi/gök bilimine; bulut, rüzgâr ve yağmur gibi hava olaylarından bahseden ayetler¹⁴ meteoroloji/hava ilmine; evrenin oluşumuyla ilgili detaylar¹⁵ kozmoloji/evren bilimine teşvik eder. Kur'an, örnek veya ibret almamız için anlattığı kıssalarla¹⁶ tarihe; miras paylaşımındaki ince hesaplamalarıyla¹⁷ matematiğe; insanın iç dünyasıyla ilgili verdiği bilgiler¹⁸ psikolojiye; çocuk eğitimi hakkında verdiği bilgilerle¹⁹ pedagoji/çocuk bilimine göndermeler yapar. Kur'an'da, bazı ayetler botanik/bitki ilmine²⁰ işaret ederken; bir şiir kitabı olmamasına rağmen²¹ dinleyenleri hayran bırakan özelliğiyle dikkatleri edebiyata çeker.

Kur'an'daki ilmi hakikatler incelendiğinde yaratılışla birebir uyum içinde olduğu görülür. Bu bilgiye sahip olan her insanın haykıracağı tek söz: "Eşhedu ellâ ilâhe illallâh/Şahidim ki Allah'tan başka yoktur ilah!" sözü olacaktır. Rabbim bizlere tüm varlığı bir kitap gibi okuyabilecek derin bir anlayış ve okuma azmi nasip eylesin. Rabbim Kur'an'ın işaret ettiği faydalı ilimlerle kendimizi geliştirerek hem dünyamızı hem ahiretimizi güzelleştirebilmeyi bizlere nasip eylesin.

DİTİB Hutbe Komisyonu

¹ Câsiye 45/3-5.

² Alak 96/1-5.

³ Âl-i İmrân 3/18.

⁴ Buhârî, İlim 10

⁵ Müminûn 23/12-14, Zümer 39/6.

⁶ Gâşiye 88/17.

⁷ Nahl 16/66, 68-69.

⁸ Neml 27/88.

⁹ Hicr 15/19.

¹⁰ Bakara 2/164.

¹¹ Rahmân 55/19-20.

¹² En'am 6/96-97.

¹³ Enbiyâ 21/33.

¹⁴ Rûm 30/48.

¹⁵ Zâriyât 51/47, Ra'd 13/2.

¹⁶ Yusuf 12/109-111.

¹⁷ Nisâ 4/11,12,176.

¹⁸ Meâric 70/19-21, Fecr 89/15-16, Âdiyat 100/ 6-8.

¹⁹ Lokman 31/13-19.

²⁰ En'am 6/99, Vâkıa, 56/63-64.

²¹ Yâsin 36/69.